

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Solvuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

Secundò. Cognitio comprehensiva causæ attingit omnia ad quæ se virtus causæ extendit, quæque in illa vel formaliter vel eminenter continentur, sed DEUS comprehendit suam omnipotentiam, quæ est causa omnium creaturarum in ipsa secundum proprias rationes contentarum: ergo etiam suâ cognitione attingit omnium creaturarum esse secundum proprias rationes ipsarum.

3. Nec obstat textus Hieron. in illud Hab. c. 1. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum.* ubi dicit S. P. *Absurdum est ad hoc DEI deducere majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culies, quotq. moriantur, &c.* Optime enim S. Patrem exponit Mag. in 1. d. 39. §. 4. Nequaquam tanti Doctoris mentem esse, quod nullam Divinam sapientiam notitiam haberet rerum quarumlibet minimarum, quam & fides docet, & ratio: sed quod irracionales creaturas non respiciat illâ speciali providentiâ ordinativa mediorum tum sufficientium tum efficacium in finem beatitudinis adipiscendæ, quâ DEUS respicit creaturas racionales. quo sensu D. Th. inf. q. 22. a. 2. ad 5. exposuit illud Apostoli 1. Cor. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO.*
4. Oppositam sententiam, quæ non nisi confusam creaturarum possibilium cognitionem DEO permittit, & Aureolo tribuitur, saltem erroneam, vel errori proximam censet Godoyus cum aliis Theologis, eò quod adverteatur evidenti discursui, & conclusioni deductæ ex una præmissa de fide & altera lumine naturali notâ; nempe *perfecta providentia creaturarum requirit distinctam notitiam illarum in particulari: (en! propositionem lumine naturali notam.) Sed DEVS habet infinitè perfectam providentiam omnium creaturarum: (en! propositionem fide certam) ergo DEUS habet distinctam notitiam omnium creaturarum in particulari.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

5. **O**bjic. primò. Quod in se actu non est, non est actu cognoscibile, sed creaturæ possibiles in se actu non sunt: ergo non sunt in se actu cognoscibiles. Major constat, quia cognoscibilitas est passio entis; quod ergo in se nihil est, in se quoque non est cognoscibile. Minor pariter videtur esse certa: nam sicut futura non habent esse, nisi in determinatione causæ; sic possibilia non habent esse nisi in potentia & virtute causæ.
6. Ad hanc objectionem Respondebat Henricus. quodl. 8. q. 1. & 9. quamvis creaturæ possibiles non habeant existentiam, habere tamen ab æterno verum aliquod esse reale, ratione cujus cognosci queant, quæ tamen sententia, si de esse physico loquatur, tanquam dissona principii fidei, quibus docemur, omnia liberè & in tempore à DEO producta fuisse, passim Theologorum censuris vapulat.
7. Mitior est responsio Scoti in 1. d. 35. & 36. ac alibi, ejusque sequacium, distinguuntis minorem propositionis: creaturæ possibiles in se

actu non sunt secundum esse physicum & perfectum, conc. secundum esse diminutum, sive cognitum, secundum quod producitur ab intellectu divino in secundo instanti, in quo ipsas possibiles creaturas cognoscit, negat. Quod esse diminutum a jure medium esse inter ens reale & rationis, & participare de utroque, de ente reali, cum quo convenit in non repugnantia ad existendum, de ente rationis, cum quo convenit in negatione physica realis existentia. Sed & ista responsio magis intricata, quam extricat difficultatem, siquidem aliquid esse plus quam objectivum verèque efficienter productum intelligat: cum enim illud esse cognitum habet pro forma denominante divinam cognitionem, quomodo potest esse productum, cum forma denominans sit essentialiter improducta? si verò aliud non velit, quam quod creaturæ possibiles in secundo instanti intellectiois divine ab eadem denominativè prominent, & constituantur in esse cognitum, quod nobiscum sentiunt, nec nisi in modo loquendi differunt, prout subtiliter advertit Illustrissimus Reding q. 5.

Conformius ad mentem S. D. Respondeo negando maj. & ad ejus probationem dico, eodem modo aliquid cognosci, quo modo habet esse: si ergo tantum habet in causa, etiam tantum cognosci potest in causa: sic futura (ut infra dicemus) tantum habent esse in determinatione causæ, etiam secundum esse suum formale cognoscibilia sunt in determinatione causæ; possibilia quia tantum habent esse in virtute causæ, cognoscibilia sunt in virtute causæ. Cum proinde virtus Divinæ essentia & omnipotentia in se eminentissimè contineat omnes creaturas possibiles secundum omnia sua prædicata formalia, specificata & individualia, illa pariter secundum hæc prædicata formalia & particularia in sua essentia eam causa cognoscit, ut mox dicitur. Ita insinuat S. D. hic q. 14. a. 9. ad 1. dicens: *dicendum, quod secundum quod sunt in potentia, sic habent veritatem, ea que non sunt acta, verum est enim ea esse in potentia, & sic sciuntur à DEO.* Item q. 2. de ver. a. 3. ad 12. *Dicendum, quod quamvis cognitio non sit nisi entis, non tamen oportet, quod illud, quod cognoscitur, sit tunc ens in sui natura, quando cognoscitur, &c.*

Sed dices: Creaturæ possibiles actu obijciuntur Divinæ cognitioni secundum esse suum proprium formale, distinctum ab esse & virtute Divinæ omnipotentia; ergo competit ipsis ab æterno actu aliquod esse reale distinctum à virtute causæ, quocirca Philosophi dicunt, essentias rerum esse ab æterno; verum quippe est ab æterno, quod homo sit ens, animal &c. & hæc veritas non est ab æterno in potentia, sed actu; præscindit enim ab existentia, & solum nominat realitatem essentia, quæ est necessaria, & æterna, immutabilis.

Resp. concessio anteced. distinguo consequens: ergo competit ipsis actu divinæ cognitionis & æternis ideantis talem veritatem, aliquod esse actuale, conc. independenter ab illa cognitione ideante, nego consequentiam, vel subdividuo consequens: competit esse reale secundum realitatem essentia logicè, & in actu signato, conc. secundum realitatem existentia physice, & in actu exercito, sic nego.

Objic.

10. *Objic. secundò.* Si DEUS cognosceret creaturas secundum proprium esse ipsarum, tunc sequeretur, quòd DEUS in esse intelligibili fieret creatura; imò cum DEUS cognoscat etiam negationes, & peccata, sequeretur, quòd DEUS in esse intelligibili foret non ens, peccatum, &c. sed hæc horret auditus, ergo. Sequela deducitur ex antiquo Philosophorum præsertim apud Thomistas axiomate, quòd anima cognoscendo fit ipsum cognitum in esse intelligibili & representativo.

Resp. negando sequelam. nam sensus axiomatis Philosophici ad summum procedit, quando obiectum cognoscitur per propriam speciem quidditativam, quæ est forma intelligibilis ipsius obiecti, & cum cognoscitur per modum obiecti primarii & motivi, non cum cognoscitur per modum obiecti secundarii, materialis & purè terminativi, atqui, ut statim dicitur, creaturæ possibiles cognoscuntur à DEO non per propriam sui speciem, sed in essentia Divina tanquam causa, & medio prius cognito; negationes verò & peccata non nisi in formis oppositis cognoscuntur: ergo non sequitur, quòd DEUS recipiat denominationem ab istis obiectis cognitis.

11. *Objicies tertio.* Si DEUS cognosceret omnes creaturas possibiles secundum esse formale, & proprium ipsarum, daretur numerus infinitus acti: sed hoc repugnat meliori Philosophiæ: ergo.

Sequela probatur. Omnes creaturæ possibiles in suo proprio esse sunt infinitæ, sed illæ omnes essent simul acti cogniti, ergo daretur numerus & multitudo infinita acti.

Resp. vel negando consequentiam, quia tò *alibi* in minore jungitur cum cognitione, in consequenti verò cum obiecto cognito: vel gratis distinguendo min. sunt acti & simul cogniti similitate & actualitate cognitionis, concedo, similitate & actualitate obiecti cogniti, nego min. sicque distincto consequente nego consequentiam. Ita tamen omnia futura in infinitum in æternitate DEI scientiæ visionis fiant præsentia, non sequitur, quòd constituant numerum infinitum acti, sunt enim præsentia non similitate & præsentia similitate mensuræ propriæ & intrinsicæ, sed tantum præsentia similitate & similitate mensuræ extrinsecæ & alienæ, nempe æternitatis DEI, cui repugnat succellio.

§. III.

Medium & modus cognoscendi creaturas.

12. Vidimus creaturas per Divinam scientiam cognosci, secundum proprium suum esse; nunc insuperest controversia, quo modo, vel in quo medio DEUS suas creaturas, seu artefacta à se libere vel producenda, vel producibilia cognoscat? ubi diversa sunt authorum placita. Prima est sententia Ockami in 1. d. 35. q. 3. dicentis, DEUM cognoscere creaturas in se ipsis, non autem in sua essentia tanquam obiecto primario & motivo cognitionis. Secunda Franc. de Lugo. d. 23. c. 4. n. 16. Ariagæ & plurium, quòd licet DEUS in sua essentia & omnipotentia tanquam obiecto primario & motivo videat creaturas, vi

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

deat nihilominus etiam creaturas in se ipsis. Tertia est Vasq. & Amici d. 12. de scientia DEI n. 12. & aliorum. DEUM cognoscere creaturas in sua essentia, non tanquam in causa & medio cognito, sed tanquam in specie expressa & verbo essentiali communi tribus Personis. Quarta est communis Thomistarum, quòd DEUS creaturas non immediate in se ipsis, sed in sua essentia, non tanquam specie, sed speculo, causa & medio prius cognito cognoscat.

CONCLUSIO. *DEVS non potest cognoscere 13. creaturas immediate in se ipsis, sed mediate in se ipso tanquam medio & causa cognita.* Est expressa doctrina S. D. hic q. 14. a. 5. in c. ubi dicit: Igitur dicendum est, quòd DEVS se ipsum videt in se ipso: alia autem a se videt non in ipsis, sed in se ipsa. Quibus verbis etiam negat posse illas à DEO videri in se ipsis. Nam si tali modo possent cognosci, defacto cognoscerentur, cum etiam juxta principium Advcrsatorum omnimodo cognoscere creaturas, quo sunt cognoscibiles, pertinet ad infinitam perfectionem divinæ cognitionis.

Probatum primò authoritate SS. PP. Nam primò in pl. 101. dicitur: *DEVS prospexit de excelso sancto suo*, hoc est, exponente S. D. in 1. contra gent. c. 49. *quasi de se ipso excelso omnia videns.* Secundò D. Dionysius ibidem relatus c. 7. d. div. nom. *divina mens ratione illa, quæ causa est omnium, scientiam in se omnium complectitur.* Item, quòd *ex se ipsa, & in se ipsa secundum unicam causam præstantiam omnia cognoscit.* Rurlus: *Non secundum visionem singulis se immittit; sed secundum causam continentiam scit omnia.* Et infra. *DEVS ea, quæ sunt, noscit, non rerum notitiâ, sed sui.* Tertio D. Augustinus 4. Gen. c. 29. dicit creaturas videri in Verbo, *tanquam in eo, per quod factæ sunt.* Et 1. 5. c. 16. *DEVS creaturas non videret, nisi haberet,* hoc est, nisi illas contineret, sicut causa continet effectum. Et 11. de Civ. c. 7. dicit, creaturas in DEI sapientia cognosci, *tanquam in arte, per quam factæ sunt.* Item hoc a. 5. ad 3. relatus à S. D. dicit: *neque quicquam DEVS extra se ipsum intuetur, quod exponit Angel. D. non est sic intelligendum, quasi nihil, quod sit extra se intueatur, sed quia id, quod est extra ipsum, non intuetur, nisi in seipso, ut dictum est.*

Prima pars assertionis probatur ulterius ratio 15. ne primò: ut creatura immediate cognoscerentur in se ipsis, deberent vel ipsæ per se vel per aliquam speciem propriam creatam conjungi cum intellectu divino; sed utrumque implicat, ut per se clarum est ex simplicitate & infinita actualitate DEI, ergo. Sequela majoris patet, & supponitur ex Philosophica doctrina, quòd ad omnem intellectionem requiratur unio intelligibilis cogniti cum cognoscente.

Secundò. Si creatura immediate cognoscerentur in se ipsis, pertinerent ad obiectum motivum, formale, & specificativum divinæ cognitionis: sed hoc est absurdum, quia ut argumentatur S. D. cit. 1. contra gentes. c. 48. divina cognitio nobilitatem & speciem acciperet ab aliquo creato, tanquam pertinente ad formale obiectum ipsius, obiectum enim formale à scientia distinctum dat